

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д-р Ганка Неделчева, ФНОИ,
катедра „Музика и мултимедийни технологии”

за дисертационен труд на тема:

ИНТЕГРАЛЕН ПОДХОД И МЕТОДИКА НА ОБУЧЕНИЕТО ПО МУЗИКА В 4. КЛАС

от **Мая Пенкова Андасорова,**

докторант в задочна форма на обучение в катедра „Музика и
мултимедийни технологии”, ФНОИ,

СУ „Св. Климент Охридски”

за присъждане на научна и образователна степен

„доктор“ в професионално направление

1.3 Педагогика на обучението по...Методика на обучението по музика

I. Данни за процедурата

Процедурата се администрира от катедра „Музика и мултимедийни технологии”, където Мая Андасорова е зачислена като докторант в задочна форма на обучение на 28.06.2019 и отчислена предсрочно на 29.04.2022 с право на защита по преценка на първичното звено, което удостоверява готовността ѝ за публична защита на дисертационния ѝ труд. Всички необходими документи са в съответствие с нормативните процедурни изисквания.

II. Данни за докторанта

Мая Андасорова е родена на 9. 05. 1966. Обучава се във Велико Търновски Университет (ВТУ) в периода 1984-1988 в специалност „Начална училищна педагогика”, където завършва и магистърска степен. По-нататъшното ѝ обучение я свързва с Институт за Повишаване Квалификацията на Учителите – ИПКУ към Тракийски университет, Стара Загора и Център за следдипломна квалификация с теоретична медико-биологична подготовка в Национална Спортна Академия (НСА), където обогатява своите педагогически знания и получава съответните квалификационни професионални степени. Към тях добавя компетентност и квалификация, получени във ФНОИ в областта на приложението на философията на Монтесори в съвременното общество.

Професионалният педагогически опит на г-жа Андасорова стартира като начален учител в Стара Загора (1988-2003) и продължава в София. Към настоящия момент е главен начален учител в 7 СУ “Св. Седмочисленици”. Той се обогатява и с нейното участие в авторски колективи на учебници по музика за 1,2,3,4 клас със съответните Книги за учителя, Учебни тетрадки, разработване на интерактивни ресурси към учебното съдържание на електронните варианти, публикувани в сайта www.uchebnicite.

Публикува статии, посветени на методически проблеми и кариерни процеси в българското училище от 1997.

От 2014 активно участва в проектна дейност като член и ръководител на екип в 4 проекта.

Ползва английски, френски и руски език.

III. Обща характеристика и оценка на дисертационния труд

Дисертационният труд е в обем от 207 машинописни страници, от които 188 стр. основен тематичен текст, Библиография (90 заглавия) и сайтография, Приложения, Таблици (6) и Диаграми (41). Структурата е изградена чрез Увод, 4 глави и Заключение. Присъстват и необходимите за процедурата атрибути – Приносни моменти и Публикации.

В *Увода* на дисертационния текст докторантката експонира в причинно-следствен порядък избора на тема, нейната актуалност и дисертабилност. Педагогическата провокация за това идва от професионалната позиция на г-жа Андасорова като главен начален учител в 7 СУ “Св.Седмочисленици” със статут на иновативно училище и стратегия, отговаряща на обществените потребности и актуални образователни реформи.

Представени са прецизно всички етапи и процеси на научното изследване и експериментална работа, които логично отвеждат до финалния резултат – доказване на работната хипотеза. Целта е ясно определена – *„откриване и прилагане на нови интегративни педагогически похвати в обучението по музика в началното училище чрез иновативна методика за успешно и качествено усвояване на знания, формиране на умения и развитие на компетентности в областта на музиката.“* (стр 7)

В тази част от дисертацията са дефинирани коректно предмет и обект на изследването с техните цели и задачи. Обобщен е използваният богат инструментариум, а понятията, въведени в текста, са изяснени чрез терминологичен речник.

ПЪРВА ГЛАВА. Учебният предмет „Музика“ в съвременната парадигма на българското училище представя панорамна картина на изучаването на музика в българското училище в исторически план.

Докторантката успява с висок професионализъм да изведе тенденциите в добрия опит като педагогическо наследство, за да го имплантира в днешното време и го съобрази с постоянно актуализиращите се нормативни документи (национални програми, наредби, закони, учебни програми), които координират реформите в предучилищното и училищното образование по музика.

Важен сегмент в структурата на текста е текстова тематична единица (подобен подход присъства и в разработването на втора глава) – ***Изводи за присъствието на учебния предмет “Музика” в съвременната практика на българското училище.*** Това е повод за адмирации. Докторантката успява да осъществи постоянна колаборация между наука, практика и нормативни актове в условия на наблюдения и анализи. Така очертава своеобразни мостове между минало, настояще и бъдеще, които я превръщат във визионер.

Обект на изложението във ***ВТОРА ГЛАВА. Дидактични системи за музикално образование и възпитание на учениците от начален етап на обучение*** са дидактичните системи, използвани в обучението по музика у нас и по света. Умението на г-жа Андасорова да селектира и извежда тенденции отново впечатлява. Богата музикално-педагогическа култура, професионални критерии за оценка и безпогрешен рефлекс за мултиплициране на ценен образователен опит! Тук, в съвременните дидактични системи и подходи за музикално образование, логично вписва инструментите от образователната стратегия на иновативното училище – интегративни, интердисциплинарни и интерактивни подходи, като елементи на новата образователна парадигма с нейния холистичен порядък.

В своите ***Изводи (2.3)*** докторантката представя обективна картина на музикалното образование в българското училище днес, която пряко

кореспондира с идеите и обяснява личната ѝ потребност от експериментална работа.

В ТРЕТА ГЛАВА. Педагогически дизайн на експерименталното изследване е представен прецизно педагогическия експеримент: **организационен модел** (етапи и посоки с техните задачи – информационна, компаративна и методическа) и **иновативен методически модел за осъществяване на интердисциплинарни проблемно-базирани уроци, на часове за наблюдение в извънучилищна обучаваща среда и на проектни дейности в обучението по музика на ученици от IV клас.**

Всеки компонент от педагогически дизайн на експерименталното изследване намира мястото си в стройна координатна система. Впечатляващ е логично структурираният подход на докторантката, която притежава идеи, има знания и рефлекс за тяхната реализация и умее да ги изрази в словесна форма. Тази част от дисертационния текст, подготвен от изложението на първите две глави, представя нейния висок професионализъм във фаза на кулминация. Експерименталната работа с интердисциплинарни проектно-базирани уроци е зона за педагози с висока професионална компетентност и богата поливалентна култура. Тогава и резултатът може с основание да бъде обобщен категорично: *„Ние създаваме интердисциплинарно пространство, мултидисциплинарна теория на знанието, мост между различни предметни дисциплини, но целенасочено даваме възможност на учениците да изявят личното си отношение, собствена позиция, както и да се обединят около една обща теза на екипа, с който работят.“* (стр 99)

Естествено продължение на представения иновативен модел е имплантирането му в методиката на обучението по музика на ученици от IV клас. Методическите подходи за приложение на интегрален подход се отнасят към наблюденията в извънучилищна обучаваща среда и проектни

дейности по музика (като част от направление “Изкуства” с обхват от 10 теми), които имат свои цели, задачи и структурна организация. Докторантката представя протичането на работния процес в една мултикултурна среда, където история, изобразително и/или приложно изкуство влизат в обмен, който ражда вдъхновение под въздействието на звука.

Документирането на проведената експериментална работа е отново повод за адмирации. Ювелирно отношение към всеки детайл–таблици, диаграми, статистическа обработка, показатели, оценъчни карти. Присъства и необходимата технологична компетентност, която позволява използване на модерен технологичен инструментариум за бърза диагностика.

Изводите, които представя докторантката след провеждането на педагогическия експеримент, проведен в иновативно и обикновено училище, категорично доказват работната ѝ хипотеза с брилянтни резултати.

В ЧЕТВЪРТА ГЛАВА от дисертационния труд (Преподаването на музика в четвърти клас на иновативното училище в условията на дистанционно обучение) докторантката споделя опита на иновативното училище в условията на пандемични ограничения, които откриват поле за иновативни аспекти и на дистанционното обучение. Те отново са подчинени на нормативните изисквания, но провокират към „подобряване на педагогическите практики и организационни модели” (стр 181), което променя дизайна на интердисциплинарните проблемно-базирани уроци (провеждане на едновременни занятия с всички класове от един випуск и с участието на няколко преподаватели)и се превръща в повод за нови методически търсения.

Заклучението на дисертацията обобщава основните идеи експерименталната и педагогическа работа на докторантката. Данните в Таблица 6 категорично потвърждават високия коефициент на полезно действие и ефективност на предложените интегрален подход и иновативна методика в обучението по музика на ученици от IV клас. Те са експонирани на базата на музикалнообразователни показатели и са измерени като резултат от работата с контролна и експериментална група от ученици.

IV. Публикации

Представените от автора на дисертационния текст 3 публикации и са тематично свързани с основните проблеми в него, а Авторефератът отговаря на текстуалните и технически стандарти.

Приемам Приносните моменти, обявени от докторантката и потвърждавам като достойнство безспорната практико-приложна стойност на настоящата дисертация.

V. Заключение

Въз основа на високите оценки, изразени в настоящата рецензия предлагам на Уважаемото Научно жури **ДА присъди ОНС “ДОКТОР”** на Мая Пенкова Андасорова.

10.06.2022

проф. д-р Ганка Неделчева, член на НЖ